



Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundhedsudvalg

Dato: 01-06-2021
Enhed: FOPS
Sagsbeh.: DEPCFMA
Sagsnr.: 2108412
Dok. nr.: 1739535

Folketingets Sundhedsudvalg har den 4. maj 2021 stillet følgende spørgsmål nr. 1230 (Alm. del) til sundhedsministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Jane Heitmann (V).

Spørgsmål nr. 1230:

”Hvordan forklarer ministeren diskrepansen mellem ministerens tilkendegivelser på samråd 29/4-21, om at resultaterne i Danskernes Rygevaner 2019 ikke direkte kan sammenlignes med resultaterne i Danskernes Rygevaner 2018, og Institut for Folkesundhed, Danmarks Statistik og Sundhedsstyrelsens bemærkninger - som oplyst under samrådet – om, at Danskernes Rygevaner 2019 godt kan sammenlignes med tidligere år?”

Svar:

Sundhedsministeriet har til brug for min besvarelse af spørgsmålet indhentet følgende bidrag fra Sundhedsstyrelsen, som jeg kan henvise til:

”I sommeren 2019 besluttede Sundhedsstyrelsen og samarbejdspartnerne Kræftens Bekæmpelse, Hjerteforeningen og Lungeforeningen, at Danmarks Statistik skulle gennemføre undersøgelsen Danskernes Rygevaner 2019, og at der heraf ville ske et skift i dataindsamlingsmetoden, som bl.a. ville forbedre grundlaget for at anvende data til yderligere analyser samt forbedre repræsentativiteten i undersøgelsen. Hvor udvælgelsen af respondenter i en årrække var sket blandt leverandørers internetpanel, skete udvælgelsen af respondenter til Danskernes Rygevaner 2019 ved statistisk tilfældig udvælgelse ved brug af CPR-registret. Samtidig har invitationen til deltagelse i web-undersøgelsen været sendt pr. mail til paneldeltagerne, mens invitationen til deltagelse i Danskernes Rygevaner 2019 blev sendt en invitation via. e-boks.

Forud for beslutningen om metodeskiftet bad Sundhedsstyrelsen i foråret 2019 Danmarks Statistik og Statens Institut for Folkesundhed om at vurdere, hvorvidt omtalte skift i dataindsamlingsmetoden ville forårsage et databrud¹, der kunne betyde, at data fra den nye undersøgelse ikke kunne sammenlignes med data fra tidligere års undersøgelser.

Statens Institut for Folkesundhed vurderede, at et skift til Danmarks Statistik ville forbedre datakvaliteten og pointerede desuden, at der ville være tale om et databrud, men at det ville være muligt at sammenligne med nogle forbehold. Danmarks Statistik vurderede ligeledes, at det ville være muligt at sammenligne med en række forbehold.

¹ Databrud betyder, at der er sket en ændring i data over tid, som kan have betydning for sammenligning af data før og efter tidspunktet for ændringen

I november 2019 modtager Sundhedsstyrelsen og samarbejdsparterne data fra Danmarks Statistik, og her er nogle af resultaterne markant anderledes end i tidligere undersøgelser. Eksempelvis er andelen af personer, der ryger dagligt, markant lavere end i undersøgelsen for 2018. Det blev derfor undersøgt, om metodeskiftet i sig selv havde medført en lavere rygeprævalens (antal nuværende rygere). For at sikre en høj datakvalitet, og at den relativt lavere prævalens ikke blot skyldtes selektionsbias, bad Sundhedsstyrelsen Statens Institut for Folkesundhed om at vurdere, hvilke forskelle, der tidligere er set i Sundhedsprofilen, når man ser på personer, der besvarer spørgeskemaet gennem e-boks og personer, der besvarer spørgeskemaet via postsendt spørgeskema. Her fandt man en relativ stor forskel på andelen, der røg.

Det var på denne baggrund vurderingen, at selvom data blev vægtet², så var der en skævhed i hvem, der havde besvaret spørgeskemaet, og vægtningen fungerede således ikke optimalt.

I starten af december 2019 igangsatte Sundhedsstyrelsen og samarbejdsparterne på denne baggrund en interviewdel ved Danmarks Statistik. Her blev de personer, der ikke havde reageret på spørgeskemaet via link i e-boks, kontaktet telefonisk for herigennem at gennemgå spørgeskemaet. Det fremgår af metodenotatet³ fra Statens Institut for Folkesundhed, der blev offentliggjort i forbindelse med rapporten "Danskernes Rygevaner – del 1: Nikotinafhængighed", at der var 19 %, der røg dagligt, blandt de deltagere, der havde besvaret spørgeskemaet via telefoninterview, imod 12 % af de, der havde besvaret det spørgeskemaet via link i e-boks. For lejlighedsvis rygning var forskellen mindre. Ser man samlet på de to grupper (daglig og lejlighedsvis rygning), var der 18 % i gruppen, der havde besvaret det internetbaserede skema, der røg mod 23 % i interview-gruppen. Disse data er ikke vægtet.

Den måde data indsamles på påvirker det endelige datasæt. Forskellige dataindsamlings- og rekrutteringsmetoder kan bl.a. medføre forskelle i deltagelsesprocent og repræsentativitet. Meget af det kan der tages højde for i designet af undersøgelsen, og noget kan ligeledes forudsiges, som Statens Institut for Folkesundhed gjorde det i foråret 2019. Man bør alligevel være varsom med at sammenligne to så forskellige undersøgelsestyper.

Sundhedsstyrelsen bad derfor Statens Institut for Folkesundhed om at vurdere databruddet og muligheden for at sammenligne data fra 2019 med 2018 på baggrund af de konkrete ændringer i dataindsamlingsmetoden samt ændringerne i spørgerammen. Det var deres vurdering, at de to undersøgelser adskiller sig fra hinanden på en række parametre, og at man med fordel kan anse Danskernes Rygevaner 2019 for en ny baselineundersøgelse. Som det fremgår af metodenotatet, som Statens Institut for Folkesundhed har udarbejdet, kan data fra de to undersøgelser ikke direkte sammenlignes."

² Når data vægtes betyder det, at besvarelsen fra den enkelte person er givet en vægt i forhold til, hvor stor en andel af befolkningen en person med fx samme køn, alder og uddannelse, samt en række andre socioøkonomiske faktorer, udgør af befolkningen. Dette udarbejdes ud fra socioøkonomiske karakteristiker for alle personer, som var inviteret til at deltage i undersøgelse

³ <https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2020/Danskernes-rygevaner-2019/Metodefor-skelle.ashx?la=da&hash=0A259B199BB92074A3B5DB520DDB91168B9F4820>

Med venlig hilsen

Magnus Heunicke / Camilla Friborg Madsen